

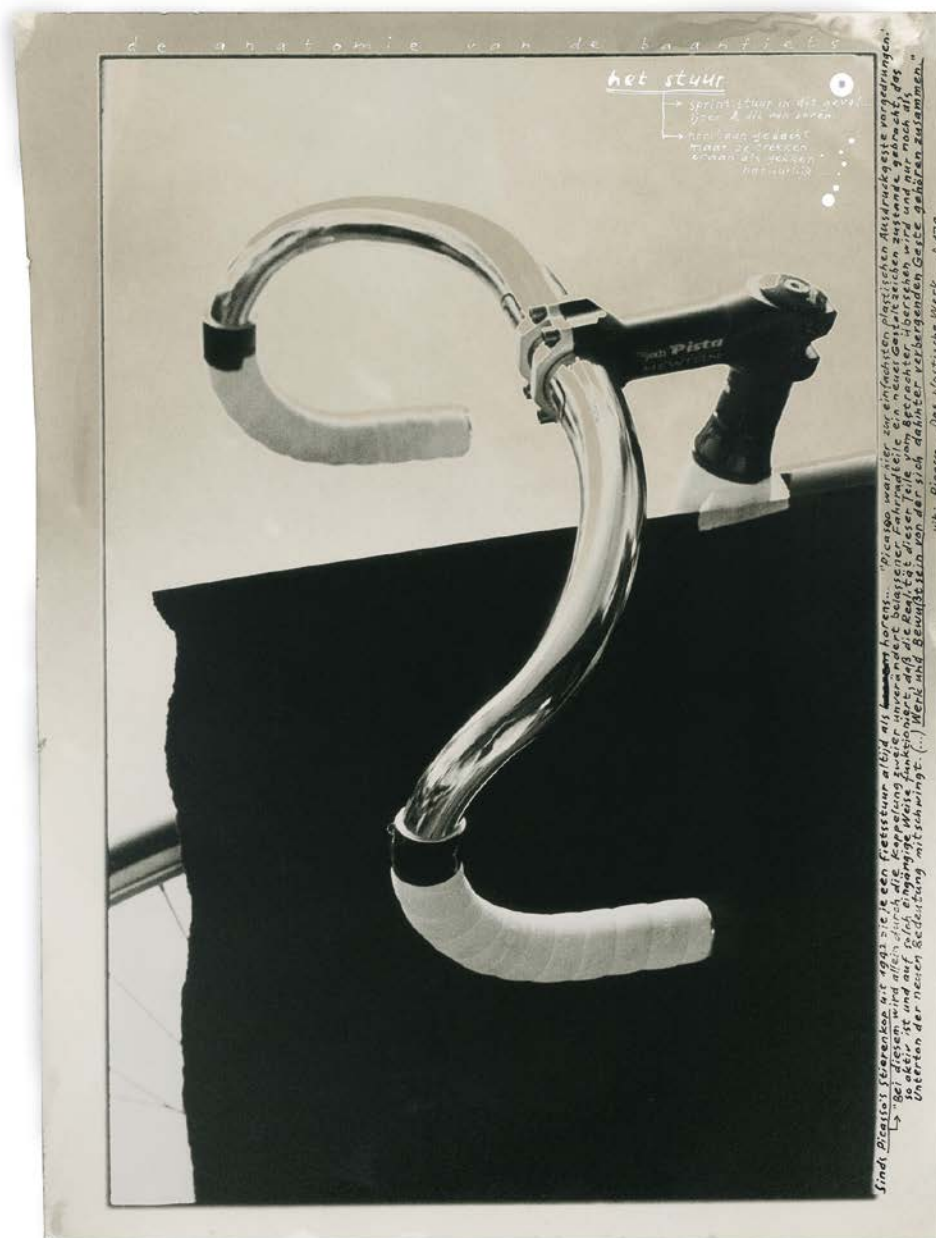
Rens Horn

DE REMMENDE
WERKING VAN
ANALOOG

Rens Horn is fotograaf en beeldend kunstenaar. In 1996 studeerde hij af aan de academie St. Joost in Breda. Sindsdien probeert hij vooral te doen wat hij zelf wil: foto's maken op zijn eigen manier. Hij geeft ook cursussen en workshops en leidt, samen met collega-fotograaf Dirk Vroemen, het Analoog Atelier.

tekst Roos Schouw foto's Rens Horn

▼ Stuur.

Rens maakt, helemaal analoog, mooie portretten en reisfoto's. Hij wil graag dat zijn portretten poëzie uitstralen – dat het intiem is. Hij schrijft er ook op. Ze zijn klein, dus als je ervoor staat en ernaar kijkt, ben je eigenlijk op dat moment de enige die het goed kan zien. Andere mensen moeten even wachten totdat ze aan de beurt zijn. Wat is er zo mooi aan analoge fotografieren, willen we graag weten. Rens: "Ik fotografeer een enkele keer digitaal. Meestal gebruik ik het als een hulpmiddel in de les, zodat ik kan laten zien wat ik bedoel. Maar als ik voor mijzelf een digitale foto gemaakt heb, voelt het nooit zo echt. Ik vind het altijd jammer dat ik er geen negatief van heb. Bij een negatief weet ik precies wat ik ervan kan maken. In mijn atelier liggen mooie papiersoorten – sommige worden niet meer gemaakt – en als ik daar een foto op afdruk, heb ik het gevoel dat ik echt iets gemaakt heb. Met digitaal mis ik die stap. Graag laat ik ook foutjes toe, en met digitaal is dat vaak moeilijk of worden het lelijke fouten. Als je met de computer een fout toelaat, krijg je van die inktvlekken, en dan loopt dat uit. Soms is het wel mooi, hoor, maar met analoog weet ik precies hoe ik dat kan sturen. Bij digitale fotografie heb ik nog niet ontdekt hoe ik het maken van fouten naar mijn hand kan zetten. Er zijn natuurlijk ook wel corrupte digitale bestanden die heel mooi zijn, waar ook kunstenaars wel mee werken. Met analoog weet ik precies wat er gebeurt met het papier als ik het licht zogenaamd 'per ongeluk' aandoe in de doka, hoe het werkt met de fixeër en de ontwikkelaar... Dat kun je een beetje sturen."

▲ The world has many edges.

Hier heb ik mijn stijl van gemaakt. Niet uit onkunde, maar uit bewondering voor de chemische processen."

Vertraging

Een ander belangrijk aspect van de analoge manier van werken is dat er een soort vertraging in zit, waardoor Rens het gevoel heeft dat de foto's – zoals hij dat altijd noemt – rijpen. "Analoog heeft een tijdje nodig voordat je het ontwikkelt en voordat de afdrukken er zijn. Een foto moet drogen en plat worden gemaakt. Dan volgt de retouche, en al die stappen nemen een bepaalde tijd in beslag en remmen de boel af. Ik heb het idee dat dit het werk ten goede komt. Als ik een foto heb afgedrukt en geretoucheerd, dan heb ik er zo veel tijd in gestoken en alles zo goed bestudeerd dat ik precies weet wat de foutjes zijn en wat te licht of te donker is gemaakt. Dan weet ik dat ik bepaalde dingen een volgende keer anders moet doen. Bij digitaal zit er ook wel een vertraging in, maar dat komt meestal doordat je printer het niet doet

of de inkt op is. Digitale technische problemen komen bij mij het werk niet ten goede, en foutjes bij analoge fotografie meestal wel."

Eigen plezier

De portretten zijn zowel vrij werk als in opdracht. Rens vindt het leuk om vrienden en bekenden over een langere periode te fotograferen, om de zoveel maanden of zoveel jaar. Wanneer ze langskomen in zijn atelier moeten ze altijd even voor de achtergrond staan. "De portretten zijn mijn persoonlijke dagboek. Ik maakte ze al sinds mijn afstuderen. Ik deed alleen maar wat ik leuk vond om te doen: de foto's maken en beschrijven zoals ik dat doe. In die tijd heb ik wel werk in opdracht gedaan, maar ik kwam er al snel achter dat mij dat niet beviel. Anderen zeggen dan wat ik moet maken, en daar was ik toch niet voor opgeleid." "Ik ben toen ook les gaan geven, en na een paar jaar kreeg ik ineens opdrachten om portretten te maken voor bijvoorbeeld de Holland Herald: het tijdschrift dat altijd in

KLM-vliegtuigen ligt. Dus ik zei: 'Ja, dat is goed. Wat wil je dan precies?' 'Wat jij maakt, dát willen wij!' Dus toen wierp mijn aanpak vruchten af. Nu hoefde ik mij niet in bochten te wringen, maar belden ze mij omdat ze wilden wat ik maak. Dat was precies waar ik naartoe wilde. Ik kon er ook een aardige prijs voor vragen, want er was toch niemand die hetzelfde kon: er was geen vervanger. De Holland Herald was in de Air France- en KLM-toestellen te lezen, dus dat hebben meer dan anderhalf miljoen mensen gezien. Alleen al dat idee vind ik geweldig. En zo kwamen via via weer andere opdrachten en portretten." "Maar in eerste instantie maak ik de portretten puur voor mijn eigen plezier, zodat ik heel geconcentreerd en lang ongenueerd naar een gezicht kan kijken, net als Stephan Vanfleteren. Als ik tegenover iemand zit, vind ik het toch moeilijk om lang naar iemand te staren. Bij het maken van een portret kun je dat net zo lang doen als je zelf wilt. Dat is, denk ik, een van de redenen dat ik portretten maak."

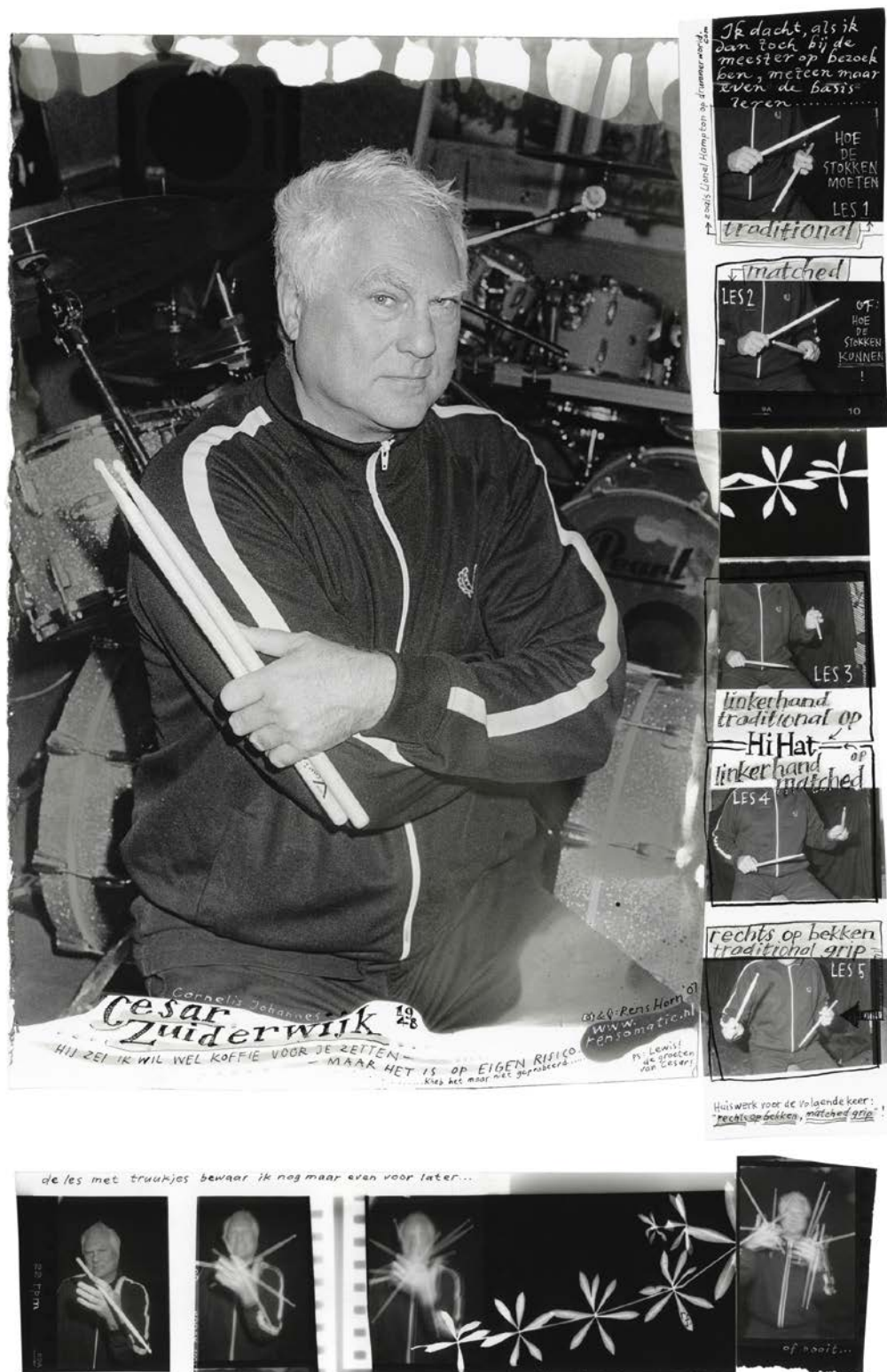
Leercurve

Rens werkt in sommige gevallen wel digitaal. Bijvoorbeeld met cyanotypie-drukken: een oude techniek die een paar jaar na de uitvinding van de fotografie is ontwikkeld. Daar geeft hij ook workshops over. Het is een heel makkelijke en leuke manier van werken. Van een digitaal bestand wordt een negatief gemaakt. Het bestand wordt uitgeprint op een transparantsheet, en daar werkt hij dan verder mee. Door die cyanotypieën begint hij dat analoge gevoel wel een beetje te krijgen bij digitaal.

Dus hoe meer je van digitaal weet, hoe beter je daar ook fouten mee kunt maken, denken wij hardop. "Ja, dat moet haast wel. Het begint langzaam te komen. Blijkbaar doe ik het nog niet lang genoeg. Ik krijg mijn vinger er nog niet echt achter. Maar het gevoel dat ik het negatief mis, gaat toch niet weg. Digitaal voelt nog niet als een archief."

"Digitaal lijkt vluchtig, maar dat hoeft het natuurlijk niet te zijn. Dat merk ik bij cursisten ook. Zodra je op de knop drukt, heb je al resultaat. Ik krijg ze bijna niet aan het verstand dat dit pas het begin is van het proces. Ze vinden vaak dat het daarna klaar is en dat ze er niet aan moeten Photoshopen. Bij digitale fotografie maak je ook meer foto's, en dat is een valkuil. Meer is niet altijd beter. Ik leer mijn cursisten wel dat je veel moet fotograferen, maar niet zó veel dat je als een kip zonder kop maar wat loopt te schieten. Dat komt het werk niet ten goede. De leercurve is bij digitaal heel steil, omdat je meteen resultaat ziet. Maar daarna moet de verdieping komen, en de vertraging waardoor het werk rijper wordt. Dat is bij analoog duidelijk. Je moet de verschillende stappen bestuderen, en bij digitaal lijkt dat allemaal een trivialiteit te zijn: beetje Photoshop en zo. Maar dat is het natuurlijk niet. Analoog fotografie is een goede leerschool, omdat je dan pas snapt hoeveel moeite het kost. En als je die moeite ook in digitale fotografie stopt, dan komt er iets uit wat de moeite waard is."

"De oude afdruktechnieken zijn heel populair aan het worden. Het zijn nu vooral jonge mensen die wij op de cursus hebben, van rond de vijftig. Het is er volle bak op dit moment. Een meisje zei laatst: 'Ik ben al fotograaf, maar ik wil nu écht leren hoe het werkt. Snappen hoe een lens werkt.' Op de cursus bouwen we ook zelf een camera. Dan snap je hoe lichtstralen in dat doosje invallen. En als je dat snapt,

▲ Cesar Zuiderwijk.

"Het is fantastisch wat je allemaal met Lightroom kunt doen, maar het raakt mij niet zo."

kun je ook beter of bewuster met die digitale foto's omgaan." Op zijn beurt zou Rens wel beter willen leren werken met het digitale proces. "Ik zweer het niet af. Ik heb ook allerlei cursussen gevolgd, omdat ik veel studenten krijg met vragen over Lightroom. Dan kan ik niet als docent zeggen dat ik daar niks van weet. Ik heb mij laten bijscholen en het is fantastisch wat je allemaal met Lightroom kunt doen. Maar het raakt mij niet zo. Ik lees er veel over en houd de ontwikkelingen goed bij. De mogelijk-

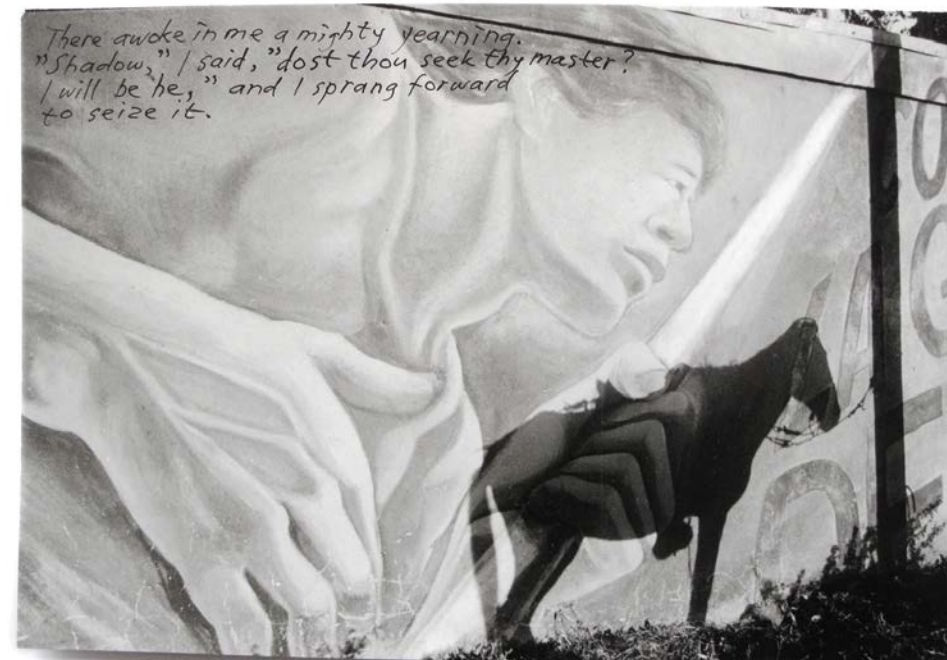
heden die digitale fotografie biedt, zijn zeker interessant. Het zelf doen heeft gewoon meer tijd nodig. Sebastião Salgado bijvoorbeeld fotografeert digitaal, maar dat moet er dan precies zo uitzien als zijn analoge werk. Hij maakt dus van zijn digitale beelden een analoog negatief en drukt dat dan af. Tja... dat voelt wel een beetje ouderwets. Ik snap het wel vanuit zijn perspectief, maar dat is niet wat ik met digitaal wil. Ik wil digitaal gebruiken zoals het bedoeld is en alle eigenschappen benutten."

Plannen

Vorig jaar had Rens een aantal persoonlijke tegenslagen. Sinds kort heeft hij een nieuw atelier, waar hij weer veel tijd doorbrengt. Hij heeft weer zin om nieuwe dingen te maken nadat het een tijdje op een laag pitje heeft gestaan. "Ik heb weer plannen die ik wil uitvoeren, dingen die ik wil afdrucken. En ik hoop ook weer op reis te kunnen. Ik wil weer rondhangen ergens op straat in een land en 'rondhangfoto's' maken. Daar heb ik heel veel zin in, maar ik moet nog even sparen."

"Het mooie van die reizen die ik gemaakt heb, is dat dit zo veel materiaal heeft opgeleverd dat ik de ideeën die ik nu heb daarmee kan uitvoeren. Ik wil niet hele negatieven afdrucken, maar hele kleine stukjes van een negatief opblazen. Dat is natuurlijk ook al door een heleboel mensen gedaan, maar op die manier kun je wel met een nieuwe blik naar je eigen werk kijken. Ik wil kijken of ik daar iets van kan maken. Het is heerlijk om daar heel veel tijd in te stoppen – om door mijn werk te struinen, schetsen te maken en ideeën te noteren. En het misschien op een cyanotypieachtige manier af te drukken, maar dat weet ik momenteel nog niet." "Ik kan mij niet voorstellen dat analoge fotografie helemaal verdwijnt, maar het wordt natuurlijk wel niche. Zoals alle edele procedés. Mooie afdrucken op bariet zullen blijven bestaan. We moeten oppassen dat niet alle kennis verloren gaat naarmate de oude technieken niet meer gebruikt worden. We moeten zorgen dat dat niet in vergetelheid raakt. Analoog fotografie heeft iets magisch." ●

www.rensomatic.nl

▲ Rensomatic Collectie25_Esteli.

▲ We are star stuff harvesting star light.

Extra informatie

Rens maakt zijn portretten en serieus werk met een Leica M7. Voor het minder serieus werk gebruikt hij een Ricoh GR1. Het Analoog Atelier is gehuisvest in een lokaal van de SKVR (Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam).

www.skvr.nl